

IV NEDJELJA PO BOGOJAVLJENJU

Za svetu Crkvu Božju: da je Božja moć brani od valova zla — molimo te, Gospodine.

Za crkvenu hijerarhiju: neka lađu Crkve sigurno upravljaju sve do luke spasenja —

Za putnike i izbjeglice: da ih Bog vodi i opet dovede k svojim —

Za one koji trpe: posred svih oluja ulij im u srce smirenje i mir —

Za one koji upravljaju: neka uspiju očuvati mir u narodima i među narodima —

Za ovu euharistijsku zajednicu: da po sv. Misi i pričesti uspijemo svladati sve oluje grijeha —

P. Maertens - Kirigin

ZAJEDNIČKI KARAKTER SAKRAMENTA POKORE

Grijech je čin odbijanja i izdaja solidarnosti

(Kard. Suenens)

Svjedoci smo ponovnog otkrivanja vrednota zajedništva u kršćanstvu. Crkva možda danas više nego ikada u povijesti želi okupiti i ujediniti svu svoju raspršenu i otuđenu djecu preko svih meridijana i paralela. Cijeli je Božji narod pozvan na žrtvenu gozbu gdje se „sakramentom euharistijskog kruha predočuje i izvršuje jedinstvo vjernika koji tvore jedno tijelo u Kristu“. (Konstitucija o Crkvi). Svi sakramenti pokazuju izrazitu zajedničarsku crtu. Diješe se u Crkvi i po Crkvi. Posvećujuća snaga nevidljive sakramentalne milosti očituje nam se u jednom vidljivom znaku, u javnom društvenom gestu.

Poteškoća nastaje kod sakramenta pokore. Može li se i kod ovoga sakramenta govoriti o nekoj zajedničarskoj crti? Ne pretvara li se sakrament pokore sve više u jedan posve osobni čin svakog pojedinca? Ne podjeljuje li se on najčešće u mraku naših ispovjedaonica, u šaptanju razgovora u četiri oka? Nije li svećenik baš zato najstrože obavezan na poštivanje ispovjedne tajne jer je ona svetinja svakog pojedinog čovjeka?

Usprkos svih tih jakih prividnosti otkrit ćemo da i sakrament pokore kao i svi ostali sakramenti posjeduje zajedničarsku crtu i da krije u sebi socijalno obilježje.

Bez sumnje valja priznati činjenicu da je svaki grijeh direktno uperen protiv Boga. Grijesi su sami po sebi osobne prirode. David je imao pravo kada u psalmu „Smiluj mi se Bože“ pjeva: „Tebi sam jedinom sagriješio i zlo pred tobom učinio“. Za grijeh preljuba i ubojstva David je zaista osobno odgovoran. Ipak najosobniji grijeh ima svoje uzroke i posljedice u socijalnom redu.

Učinivši preljub David je povukao Betsebeju u svoj grijeh. Povrijedio je prava Betsibejina muža. Zatim je okaljao savjest ubojstvom. Ovi grijesi imali su nezamislive posljedice za čitavu Davidovu dinastiju i Izraelovo kraljevstvo.

Proroci su naglašavali individualnu odgovornost za grijeh, ali nisu zaboravili propovjedati i kolektivnu pokoru. Jona propovijeda pokoru cijelom gradu Ninivi. Svi su postili da pruže zajedničku zadovoljštinu za osobne grijehe.

I samo otkupljenje ljudskog roda kako ga gledaju proroci ima socijalni značaj. Proroci navješćuju sa strane Božje okupljanje svega što je bilo izgubljeno, zalutalo i raspršeno.

I sam Krist koji je tako visoko uzdigao važnost osobne odgovornosti slijedi ovaj pravac mišljenja. Kad je u njegovoj divnoj paraboli pastir pronašao izgubljenu ovcu nije ju ostavio po strani nego ju je pridružio stadu. On je umro zato da „razasutu djecu Božju privede k jedinstvu“. (Iv. 11, 51).

Crkva je u svojim najranijim danima najprije poznavala javnu pokoru. Sakramenat se tada podjeljivao u obliku isključivanja iz Crkve i naknadnog pridruživanja zajednici. Pokorniku je bila naređena stroga pokora koja je odgovarala stepenu učinjenog grijeha. Kad je izvršio svoju dužnost, biskup ga nanovo prima u Crkvu i oprašta mu grijehe. Izgleda da se sakramenat pokore od tada potpuno izmijenio u svom obliku prelazeći iz kolektivnog stadija u individualnu fazu. Ipak je i ovaj kontrast mnogo više prividan nego stvaran. Sakramenat pokore otkriva pažljivom promatraču i danas svoju zajedničarsku prirodu.

Pokornik se redovito ispovijeda u crkvi. Svećenik koji prima pokornika treba imati štolu kao znak svoje svećeničke punomoći i vlasti koju mu je Crkva podijelila. Kao predstavnik Crkve on će primiti priznanje grijeha i ako smatra uputnim u ime Kristovo podijeliti oprostjenje.

Još jedna stvar nepoznata mnogim našim vjernicima pokazuje da svećenik u sakramentu pokore djeluje kao izaslanik Crkve. Svaki svećenik, osim u slučaju smrtne opasnosti, ne može odriješiti bilo kojeg vjernika. A za vršenje redovite svoje ispovjedničke službe mora imati jurisdikciju od biskupa koji „upravljaju posebnim Crkvama njima povjerenim kao Kristovi zamjenici i poslanici“. (Konstitucija o Crkvi).

Starodrevni je običaj da pokornik prije otkrivanja svojih grijeha izmoli ispovijed. U toj se molitvi ne zadovoljava time da prizna svoje grijeha pred Bogom, nego ih priznaje i pred Djevicom Majkom i pred raznim svecima i apostolima, u prvom redu sv. Petrom, prvim papom, koji je predstavljen kao onaj koji drži ključeve kraljevstva nebeskog.

Konačno treba istaknuti vrlo važnu pojedinost za koju naši vjernici uopće ne znaju. Svećenik podjeljuje u sakramentu pokore dva odrješenja. Prvo od ekskomunikacije, suspenzije i interdikta. A onda tek dolazi odrješenje od grijeha.

Cemu prvo odrješenje? Svećenik može odriješiti pokornika samo kad ovaj nije isključen iz Crkve nekom disciplinskom kaznom. A to znači da bi se pokornik mogao pomiriti s Bogom u skrovnosti svoje savjesti, potrebno je najprije da se pomiri s Crkvom, ako je od nje odijeljen. Time otkrivamo jednu previše nepoznatu istinu. Grijeh nije samo odvajanje od Boga nego i odvajanje od naše braće. To je druga strana dogme o općinstvu svetih. Kao što po ljubavi tvorimo samo jedno tijelo čija je glava Krist tako po grijehu postajemo mrtvi udovi koji nanose štetu i osakaćuju živi organizam. Duša koja se podiže u milosnom životu, kako lijepo veli Elizabeta Lessür, istovremeno podiže i svijet oko sebe, a duša koja se snizuje istovremeno snizuje i svijet. Po grijehu mi ne vrijeđamo samo Boga, mi ne činimo krivo samo nama samima, mi činimo nepravdu i našoj braći. Bernanos bi rekao: „Grijesima trujemo zrak koji drugi udišu“.

Vlast otpuštanja grijeha Isus je ustanovio istodobno kada i Crkvu i hijerarhiju. Ti si Petar, tj. stijena — govori Isus — i na toj stijeni sagradit ću Crkvu svoju i vrata je paklena neće nadvladati. I tebi ću dati ključeve kraljevstva nebeskoga, pa što god svežeš na zemlji bit će svezano i na nebu, a što god razriješiš na zemlji, bit će razriješeno i na nebu. (Mt. 16, 18—19).

Ovaj zajedničarski aspekt grijeha i pokore Crkva želi da ponovo oživi u Božjemu narodu. Konstitucija o Crkvi jasno veli: *Oni koji pristupaju na sakrament pokore primaju od Božjeg milosrđa oprost uvrede Bogu učinjene, i ujedno se pomiruju s Crkvom koju su griješeći ranili i koja radi za njihovo obraćenje s ljubavlju, primjerom i molitvom...* (Gl. II Božji narod)

Eto po čemu je pokora sakrament. To je vidljiva gesta izvršena na zemlji koja ima nevidljivu i natprirodnu snagu. To je čin koji se izvršuje u zajedništvu Crkve, to je vlast koja se daje poglavarima te Crkve.

I ako je istina da se sakrament pokore obavlja tajno, ništa manje nije istina da je Crkva do naših dana sačuvala običaj da su neki obredi i molitve pokorničkog značenja kolektivne, javne i službene.

Posipanje pepelom na početku korizme baština je javne pokore. U svako godišnje doba kvatre označuju poziv na molitvu i pokoru za cijelu Crkvu. Jubilej kao što je Sveta godina koju smo slavili 1950. također je protkan idejom javne pokore i zadovoljštine. I hodočašća nisu pobožne turističke manifestacije nego bi morali biti pokornički ophodi s izrazitom pokorničkom nakanom. I nije slučajno što sv. otac Pavao VI prilikom otvaranja IV zasjedanja Drugog vatikanskog koncila prisustvuje zajedničkoj pokorničkoj procesiji koncilskih otaca i kod nje nosi križ, simbol našega spasenja i pomirenja. Upućuje poziv katoličkom svijetu na pokoru i molitvu.

Nisam naglašavao u ovom članku zajedničarski karakter sakramenta pokore samo iz teoretskih razloga. Želja mi je potaknuti braću svećenike kako bi preko njih i u dušama naših vjernika oživio smisao i značenje sakramenta oprostjenja i Božjeg milosrđa.

Ne bi li se mogla uvesti praksa, kako to već nekoji i čine, da prilikom velikih uskrsnih ispovijedi, za vrijeme misija, prvih petaka itd, župnik kao predstojnik župske zajednice prije početka ispovijedi s križem u ruci i stolom na ramenu stane ispred svojih župljana i pozove ih da zajednički izmole ispovijed kako bi se javno pokajali što su uvrijedili Boga, ražalostili Crkvu i nanijeli nepravdu svojoj braći.

Previše je danas kršćana koji su popustljivi prema sebi i redovito ispituju savjest u okviru zapovijedi Božjih ili crkvenih. I budući da nisu nikoga ubili ni okrali pro-

nalaze često puta samo male pogreške koje su najčešće materijalne prirode. Svi mi malo mislimo da postoji zakon kršćanske solidarnosti između nas i naše braće, da je najglavnija zapovijed kršćanska ljubav, da smo odgovorni za spas sviju ljudi i rast kraljevstva Božjeg na zemlji. Sabor-ska konstitucija o Crkvi naglašava da su i laici „od Boga pozvani da doprinesu, kao iznutra poput kvasca, posvećenju svijeta vršeći vlastitu dužnost vođeni evanđeoskim duhom i tako drugima otkriju Krista u prvom redu svjetleći svjedočanstvom svoga života, vjerom i ljubavlju“. (Gl. IV: Laici).

Koliko je danas grijeha počinjeno iz nemarnosti, ravnodušnosti, kukavičluka i sebičnosti? Pogledajmo svece. Citajući njihove životopise iznenađeni smo videći kako se ti ljudi, koji izgaraju plamenom revnosti i pobožnosti, smatraju najvećim grešnicima na svijetu.

Ne govorimo prebrzo o pretjeravanju ili skrupuloznosti njihove savjesti. Prožeti Kristovim zakonom ljubavi oni su se osjećali odgovornim za svu bijedu i za sve grijehe svijeta. Svatko od nas kršćana — piše kardinal Suenens — nosi svoj dio odgovornosti za svjetlo ili mrak koji vladaju svijetom, za žar koji ga grije ili za zimu koja ga ledeni.

Nikada ne smijemo zaboraviti, najmanje kada vjernike spremamo ili im podjeljujemo sakramente, da smo članovi mističnog Kristova tijela i dionici Kristova svećeništva „koji pod biskupovim auktoritetom posvećuju i vode dio Gospodinova stada nama povjerena“ (Konstitucija o Crkvi), i prema tome da smo pozvani sve učiniti „da tijelo raste i da se usavršuje u ljubavi“. (Ef. 4, 16).

Na nas svećenike u prvom redu mogu se primijeniti značajne riječi sv. Ivana od Križa: „Uvečer vašega života bit ćete suđeni po ljubavi“.

Don Žarko BRZIC

Crkva se uspoređuje s misterijom utjelovljene Riječi. Jer kako uzeta narav služi božanskoj Riječi kao živi organ spasenja, s njim nerazrješivo sjedinjen, na sličan način društveni organizam Crkve služi Kristovu Duhu koji je oživljuje za rast tijela.

II Vat. sabor